

Franc Jožef I., kteremu želim za svojo osebo, in — mislim, da sem v to pooblaščen — tudi v Vašem imenu, iz vsega srca, da ga ohrani Bog še mnogo let v blagor narodom, ktere on tako modro vlada in vodi v prid vesoljnemu miru, od katerega ima tudi šola toliko koristi, in imajo narodi toliko neprecenljivih dobrot.

„S.“

(Konec prih.)

Čitanke na jednorazrednicah.

V „Učit. Tov.“ l. 1894. str. 257 govori gospod „Zc.“ o čitankah na jednorazrednicah. Prav je, da bi se izboljšale sedanje pomankljive čitanke. Gospod „Zc.“ pa zahteva jednorazrednicam nekaj posebnega, namreč „Jednorazrednicam jedno čitanko“. To je precej lepo rečeno, a ne storjeno in izpeljivo. V onem članku je zelo malo povedanega o jednorazredničnih čitankah, ker se spodobi takej stvari nekoliko več besedi. No, hočem tudi jaz nekaj vrstic porabiti za svoje mišljenje, ker bi morebiti kdo njega poslušal in pričel „graditi“ jedno samo knjigo.

G. „Zc.“ odločno trdi, da sedanja množica čitank (Začetnica, Prvo, Drugo, in Tretje Berilo) ni koristna, ter pravi, da se večina berilnih spisov niti temeljito niti površno ne more poučiti. Kako je mogoče to trditi? Povedanih ni nobenih obširnih dokazov o koristi čitank, in ni navedenih nobenih berilnih vaj, ki se ne dado „niti površno proučiti“. Jaz pa mislim, da so v gotovi meri koristne sedanje čitanke, dokaz, da so slovenski učitelji v dobi, ki se rabijo te čitanke, izobrazili tisoče otrok in jim podali marsikaj koristnih nauk. Temeljito in površno se je proučilo mnogo iz njih, le onih sestavkov ne, katerih knjige nimajo. In g. „Zc.“ pravi to vsem sedanjim čitankam, tedaj tudi Žumer-Razingerjevemu Abecedniku in Prvemu Berilu. Tukaj jaz tudi pravim, da sta sestavljeni posebno omenjeni knjigi zelo spretno in dovršeno, slabo in pomanjkljivo pa le Drugo in Tretje Berilo. O pravi koristi jedne same čitanke govorim spodaj, sedaj opomnim gospodu „Zc.“ le še lahkomišljeno zapisani stavek „Le tako (ako bo jedna čitanka za vso jednorazrednico) bodo dobri (kaj pa slabi?) učenci v zadnjem šolskem letu poznali svojo čitanko tako temeljito, kakor pozna gospodar svoje domovanje“. Povem Vam, da poznajo „temeljito“ dobri učenci tudi sedanje čitanke, ne vedo navadno ničesar, da so slabe. Bog ne daj, da bi otroci poznali vso slabost čitank. Kako malo bi se naučilo v šoli, malokdo bi kupil z veseljem čitanko višjega razreda, in ako pozna gospodar slabo domovanje, ga lahko popravi, učenec si ne more svoje čitanke.

Knjiga obsegajoča Abecednik, Prvo, Drugo in Tretje Berilo za dobo 6 let, veljala bi vsaj 1 gld. To je znesek, ki ga da veliko očetov in mater poleg računice, tablice in družih potreb s težkim srcem, ako bi tudi vedeli, da so potem prosti tega davka ze vselej. Bolj lahko je dajati vsako leto majhen znesek (liki plačilu za otroke). Kako nerodno je, ako sta dva, trije, štirje iz jedne družine v šoli. Ako je knjiga za vsako stopnjo, lahko rabi jeden Drugo, drugi Tretje Berilo. Ako je pa za vsa leta jedna knjiga, mora tudi vsak otrok imeti svojo jedno knjigo in stariši morajo dati 2, 3, 4 gld. za knjige, med tem, ko bi izdali za razdeljene knjige več otrokom le majhen znesek, ker rabi vsak mlajši knjige starejših. Seveda se raztrga kak del one namišljene knjige, recimo Prvo Berilo in treba je kupiti bratu ali sestri novo knjigo. Ali morebiti ne bi razpadla ravno tako jedna čitanka za vso jednorazrednico? Žalibog prehitro. Ko bi se dalo 6letnemu otroku težko knjigo za 1 gld, ali bi jo revček varoval 6 let? Nikakor ne. Tako hitro bi jo razdejal, kakor sedanji Abecednik. Vsak ve, kako učenci naglo razbijejo knjige. Če jo vedno sam varuje, ga vendar doleti kak dež, knjiga pade v blato in doma so knjige često v najslabših kotih. Žugajte, svarite, vse je zastonj, za 6letnega otroka je hudo prevelika zahteva varovanje debele knjige za 1 gld. dolgih 6 let. Mimogrede opozarjam na ohranitev knjig za poznejša leta. Dijaki srednjih šol imajo za več let odločene knjige vse razbite, to so posebno razne slovnice, pravijo jim že v dveh letih „špeh“ (sit venia verbo). Ne brez pravice. Blizu vse so brez listov, oguljene, mastne, da takoj iščem posodo vode za umivanje rok, ker sem pogledal pri dijaku, kaka je izdaja te ali one knjige. In sedaj naj varuje učenec ljudske šole knjigo 6 let?

Da svoje prepričanje, kako nepraktično je delati jeden obseg za preveliko množino raznih reči, bolj dokažem, ker je pomenljiva vsaka preosnova čitank, podajam primere iz navadnega življenja. Nekdaj so narejali stavbe, palače, vojašnice z jednim samim poslopjem. Nastal je ogenj ali druga nesreča in končano je bilo vse. Zato se mi zdi novejša vojašnica pri cerkvi sv. Jez. Srca v Ljubljani bolj pametno zidana, kakor ona pri sv. Petru in v bližini takozvana sladkorna tovarna ali nekdanja vojašnica v Kolizeji. Ako se v novi vojašnici, obstoječi iz več poslopij, podre jeden del, ostane vendar še kak ostali del uporabi. Tako obstoje dandanes iz več oddelkov skoro vse velike tovarne (velika tobačna tovarna v Ljubljani). Res je treba več prostora in sten, kakor več platnic pri čitankah, a s tem je večja varnost za obstoj. Kakor so male reči v nevarnosti, tako so velikanske. Tedaj oni način zidanja, kakor ga ima žuželka „termit“ v Afriki, da je vsa „republika“ v jedni kopici, se je opustil dandanes pri večjih stavbah. — Nekateri ima veselje, da si da vezati skoro 1 dm debelo knjigo za

spisovanje in nabiranje muzikalij. Pride (izobražen) prijatelj, kateri hoče knjigo (zbirko) na pódodo, ker bi rad prepisal nekatere pesmi. Posodi jo. Prigodi se kaj mnogokrat, da prijatelj zopet nadalje posodi knjigo, katera „róma“ iz roke v roko. Dobi jo nazaj (ali pa še sploh ne več) in zgubljen je ves trud, da ni za pogled in rabo. Mar bi spisoval manjše knjižice, naredil krajše skupine, da vendar ni vse uničeno, ako se kaj pripeti, ter najbolj vredne reči kam — skril in ne posodil takemu, ki noče vedeti o ravnanji s tujim blagom.

Vsak je vesel, ako pričakuje kako novo reč; to je nekaj naravnega. Tudi ob jednom sklene, kako jo bo varoval. Jednako učenci z nekim navdušenjem pozdravijo novo bolj učeno knjigo v novem šolskem letu. Ne bi bili tako srečni, ko bi gledali v 4., 5. in 6. šolskem letu isto knjigo, ker se je naveličajo. Vsak pazljivo posluša in pregleduje novo knjigo, kaj mu kdo pove o njej. Tista radovednost se drži otroka, katero mora učitelj pogostoma vzbujati, ker je radovednost ona lastnost, radi katere se izteka več znanosti v človeško dušo, kakor sicer mislimo.

Otrok prične z radostjo lepo pisati v vsak nov zvezek, ne bi ga dolgo veselilo pisati v zvezek, sešit n. pr. za čas jednega leta. Mora biti samo nekaj listov.

Iz navedenih vzrokov trdim: Knjige naj se prirejajo in izboljšujejo (kakor je bilo dosedaj običajno) jednorazrednicam ter sploh šolam posamezno za jeden ali k večjemu za dva oddelka oziroma razreda.

-x-
Fork. Ljubiša

Naši dopisi.

Iz krškega okraja. (Konferencija.) (Konec.) Sedaj razmotriva vsak predmet posebej ter kaže, kako ga je treba učiti, kake posebnosti ima in o čem se razlikuje od drugih predmetov. Dodava opazke, opominja na doslednosti, svetuje, prosi, samo da bi olajšal težko, a sladko nalogo učitelju in učencu ter koristil s tem dobri stvari. Kar je našel dobrega, hvalevrednega pri nadzorovanji, to tudi z veseljem hvali; kar pa slabega, to tudi odločno graja. Plemenitega mišljenja, odločnega postopanja ter prostodušne doslednosti mu je Stvarnik v obilnej meri podelil, in g. nadzornik vsled svojega stališča ni premenil mnenja svojega. Prav zato ga ljubimo i spoštujemo tembolj.

Končujoč svoje predavanje izraža g. predsednik le še željo, da bi bile njega današnje opazke vsprejete kot dobrohoteči navodi v daljno vspešno delovanje. Prepričan je, da se učiteljstvo resno trudi izpolnjevati svoje dolžnosti. Zato ne more kaj, da bi harmonije med učiteljstvom samim in drugimi stanovniki, med učiteljstvom in kateheti in raznimi šolskimi faktorji prav toplo ne polagal na srce. Saj učiteljevo stališče je že samo na sebi težavno. Ako si pa kolegi še sami med seboj grené življenje, ni čuda, da omaga posameznik in ne doseže povoljnega sadu. Naj vsak učitelj vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, in harmonija bode nastala sama.

Ves nastop učiteljev v šoli in zunaj šole naj kaže neko dostojansko plemenitost in odločnost. Sploh naj sveti učitelj z lepim vedenjem.